

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/10/2019
Identifikačné číslo spisu: 2014200589
Dátum vydania rozhodnutia: 30.10.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Judita Kokolevská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:2014200589.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Judity Kokolevskej a členiek senátu JUDr. Viery Nevedelovej a JUDr. Sone Langovej, v právnej veci žalobcu: C. E. H., bytom W. XX, XX-XXX D., J. K., právne zastúpeného: V4 Legal, s. r. o., so sídlom Tvrdeho 783/4, 010 01 Žilina, Slovenská republika, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8 a 10, Bratislava, ďalší účastník: C. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. XX, XX-XXX M., J. K., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. k. 7803-3/2013-BA, zo dňa 02.08.2013, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave, č. k. 14S/139/2014-204 zo 16. apríla 2018, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Trnave č. k. 14S/139/2014-204 zo 16. apríla 2018 m e n í tak, že rozhodnutie žalovanej č. 7803-3/2013-BA, zo dňa 02.08.2013 z r u š u j e a vec jej v r a c i a na ďalšie konanie.

Žalobca m á n á r o k na náhradu trov konania na krajskom súde a trov kasačného konania vo výške 100 %.

Ďalšiemu účastníkovi sa náhrada trov konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Trnave rozsudkom č. k. 14S/139/2014-204 zo 16.04.2018 zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal zrušenia rozhodnutie žalovanej č. k. 7803-3/2013-BA, zo dňa 02.08.2013 (preskúmané rozhodnutie). Uvedeným rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Senica, č. 23303-1/2011-SE z 22.08.2011 o tom, že žalobcovi nevznikla účasť na nemocenskom poistení, dôchodkovom poistení a poistení v nezamestnanosti dňom 01.08.2010.

2. Krajský súd v Trnave najskôr rozsudkom č. k. 14S/139/2014-104 zo dňa 05.11.2015 zrušil preskúmané rozhodnutie žalovanej a vec jej vrátil na ďalšie konanie. Proti tomuto rozsudku podala žalovaná odvolanie, na základe ktorého Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením č. k. 9Sžso/10/2016 zo dňa 27.04.2016 rozsudok prvostupňového súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie

konanie. Najvyšší súd uviedol, že krajský súd postupoval nesprávne, keď do konania ako účastníka nepribral zamestnávateľa žalobcu - fyzickú osobu C. L., ktorému zaniklo živnostenské oprávnenie dňom 21.09.2011, pretože bol účastníkom správneho konania a aj po zániku jeho živnostenského oprávnenia v súlade s § 173 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. ide o fyzickú osobu, o ktorej právach alebo povinnostiach sa má konať alebo ktorej práva alebo povinnosti môžu byť rozhodnutím správneho orgánu dotknuté. Po vrátení veci krajský súd pribral do konania C. L., bytom B. XX, XX-XXX M., J. K.. Pribratý účastník sa k žalobe ani k vyjadreniu žalovanej nevyjadril.

3. Krajský súd novým rozsudkom č. k. 14S/139/2014-204 zo 16.04.2018 žalobu zamietol. Námietku žalobcu, ktorou namietal porušenie Článku 13 ods. 3 základného Nariadenia vyhodnotil ako nedôvodnú a konštatoval, že pre aplikáciu tohto článku musia byť splnené zákonné hmotnoprávne podmienky v tejto právnej úprave základného Nariadenia stanovené, a to predovšetkým preukázanie výkonu činnosti zamestnanca na území členského štátu v danom prípade žalobcu na území Slovenskej republiky. Podľa názoru súdu zhodne s názorom správneho orgánu, formálne uzatvorenie pracovnej zmluvy medzi zamestnancom a zamestnávateľom ešte nezakladá žalobcovi právo na aplikáciu Článku 13 ods. 3 základného Nariadenia, pretože uzatvorením pracovnej zmluvy pracovník nenadobúda automaticky status zamestnanca. Stotožnil so záverom správneho orgánu, že neboli splnené zákonné predpoklady pre aplikáciu čl. 13 ods. 3 základného Nariadenia, pretože uzatvorením pracovnej zmluvy pracovník nenadobúda automaticky status zamestnanca. Krajský súd sa stotožnil so záverom správneho orgánu, že neboli splnené zákonné predpoklady pre aplikáciu čl. 13 ods. 3 základného Nariadenia, nakoľko nebol preukázaný reálny súbeh činností žalobcu ako SZČO na území Poľskej republiky a zamestnanca na území SR, keď nebolo preukázané, že žalobca vykonával činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch tak, ako to predpokladá článok 13 ods. 3 základného Nariadenia.

4. Krajský súd dospel k záveru, že v danom prípade žalobcovi nevzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti od 01.08.2010 podľa slovenskej legislatívy, pretože samotná prihláška do systému sociálneho zabezpečenia podaná zamestnávateľom žalobcu nezakladá právo na vznik uvedeného poistenia na území SR z dôvodov uvedených vyššie, t. j. že nebol preukázaný reálny výkon činnosti zamestnanca - žalobcu na území SR. Skutočnosť, že nebol preukázaný reálny výkon zamestnanca - žalobcu na území SR konštatoval vo svojom rozhodnutí aj žalovaný, ktorý poukázal, že pri kontrole, ktorá bola zameraná na preukázanie skutočného výkonu činnosti na území SR zistil, že sídlo zamestnávateľa je v rodinnom dome, v ktorom sa nenachádza žiadna prevádzka, v ktorej by mohli zamestnanci vykonávať prácu. V čase kontroly nebol v mieste podnikania prítomný zamestnávateľ a ani žiadny zamestnanec. Ku kontrole neboli predložené žiadne doklady, ktoré by preukazovali, že zamestnávateľ prideľoval zamestnancom prácu počas trvania pracovnoprávneho vzťahu, a že zamestnanci na území SR prácu skutočne vykonávali. Evidencia dochádzky zo strany zamestnávateľa nebola vedená, z pracovnej zmluvy žalobcu, ktorý má bydlisko v Poľskej republike vyplýva, že zamestnávateľom stanovený čas bol 40 hodín týždenne a dohodnutá dĺžka pracovného času bola 1/8 z pracovného času, hrubá mzda tohto zamestnanca bola 40 eur mesačne. V priebehu kontroly bol zamestnávateľ žalobcu vyzvaný na predloženie relevantných dokladov preukazujúcich výkon reálnej práce žalobcu na území SR, zamestnávateľ síce predložil štvrťročne správy o vykonaní práce, ku ktorým boli pripojené vizitky z hotelov a reštaurácií, ale iné doklady, ktoré žiadala od zamestnávateľa Sociálna poisťovňa nepredložil ani po následnej výzve, hoci mu táto povinnosť vyplýva priamo zo zákona.

5. Krajský súd, ďalej uviedol, že podstatou žaloby, ktorou sa žalobca domáha preskúmania napadnutého rozhodnutia, je skutková otázka, či na základe podkladov získaných žalovanou počas vykonaných kontrol zamestnávania zahraničných pracovníkov na území Slovenskej republiky boli dostatočne preukázané skutočnosti opodstatnene nasvedčujúce záveru, že žalobcovi príslušné poistenia v zmysle zákona č. 461/2003 Z. z. a predpisov Európskej únie nevzniklo, t. j. otázka správneho zistenia rozhodujúcich skutočností a dostatočného rámca podkladov pre naplnenie zásady materiálnej pravdy v ďalšom procese aplikácie hmotného práva. Za skutkového stavu zisteného v preskúmvanej veci sa žalobca podľa Súdneho dvora musí fakticky považovať za osobu, ktorá podlieha právnej úprave

členského štátu, kde je zamestnancom (Slovenská republika). Avšak s poukazom na čl. 14 ods. 5b vykonávacieho nariadenia Súdny dvor uviedol, že na určenie rozhodnej právnej úpravy podľa článku 13 základného nariadenia sa neberú do úvahy zanedbateľné činnosti, ktorej rozsah mal poľský úrad ZUS zistiť u žalobcu v inej veci, t. j. aj u žalobcu v preskúmvanej veci. Preto pri určení rozhodnej právnej úpravy, ktorej podlieha žalobca, mala žalovaná vychádzať z článku 13 ods. 3 základného nariadenia zohľadňujúc čl. 14 ods. 5b ako aj čl. 16 vykonávacieho nariadenia.

6. Krajský súd uvádza, že ustanovenia zakotvené v čl. 14 ods. 5b prvej ako aj druhej vety vykonávacieho nariadenia do právnej úpravy vykonávacieho nariadenia explicitne zaviedli pravidlo o neposudzovaní zanedbateľných činností na účely určenia uplatniteľných právnych predpisov naprieč celým čl. 13 základného nariadenia, teda bez ohľadu na to, či ide o SZČO alebo ide o zamestnanca. Z uvedeného dôvodu potom poľský úrad ZUS pristúpil k aplikácii čl. 11 ods. 3 písm. a/ základného nariadenia na situáciu žalobcu. Potom, ak sa žalobca domnieval, že jeho sociálne zabezpečenie spadá pod slovenský právny poriadok, mal sa domáhať nápravy svojho nežiaduceho stavu na konajúcom vnútroštátnom orgáne, t. j. na poľských úradoch (Rozsudok NS SR sp. zn. 1Sžo/11/2015 zo dňa 22.08.2017).

7. Na margo rozsudkov NS SR č. 9Sžo/90/2015 a 9Sžo/160/2015, ktoré predložil právny zástupca žalobcu spolu s ospravedlnením svojej neúčasti na pojednávaní, krajský súd konštatoval, že tieto rozsudky sú pre uvedený prípad neaplikovateľné z dôvodu, že boli vydané ešte pred rozhodnutím Súdneho dvora č. C-89/16 zo dňa 13.07.2017, ktorý v prípadoch, ktorý sa týka aj žalobcu, vyslovil právny názor a ktorý bol prevzatý aj do dôvodov tohto rozsudku.

8. Proti uvedenému rozsudku krajského súdu podal kasačnú sťažnosť žalobca z dôvodu, že krajský súd sa nedostatočne vysporiadal so skutočnosťou, že postup žalovanej, ktorého výsledkom bolo vydanie napadnutého rozhodnutia o neexistencii povinného poistenia žalobcu v zmysle § 178 ods. 1 písm. a/ zákona o sociálnom poistení, je nesprávny a predčasný. Poukázal na koordinačné nariadenia Európskej únie, ktoré majú prednosť pred vnútroštátnou legislatívou a uviedol, že ich úlohou je určiť uplatniteľnú legislatívu, ktorá sa bude v oblasti sociálneho zabezpečenia vzťahovať na zamestnancov a SZČO počas výkonu činnosti v rámci EÚ. Žalobca má za to, že v zmysle čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia nie je v právomoci žalovanej posudzovať právne otázky, ktorých zodpovedanie je rozhodné nie pri existencii povinného poistenia podľa slovenskej legislatívy, ale pri vyhodnocovaní kritérií rozhodných pre určenie uplatniteľnej legislatívy v zmysle vykonávacieho nariadenia. Poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v ktorej najvyšší súd vyslovil názor, že ak bola definitívne určená poľská legislatíva, žalovaná nemá vôbec právomoc vo veci konať. Záverom uviedol, že za skutkového stavu v prejednávanej veci sa žalobca musí fakticky považovať za osobu, ktorá podlieha právnej úprave čl. štátu, kde je zamestnancom (Slovenská republika). V predmetnom skutkovom stave však nemožno v rozpore s tvrdením konajúceho správneho súdu aplikovať ust. čl. 14 ods. 5b Vykonávacieho nariadenia, a teda, že na určenie rozhodnej právnej úpravy podľa čl. 13 základného nariadenia sa neberú do úvahy zanedbateľné činnosti, nakoľko toto ustanovenie vstúpilo do účinnosti dňa 27.06.2012, a teda je právne irelevantné na skutkový prípad žalobcu. Žiadal zrušiť rozsudok krajského súdu a vec mu vrátiť na ďalšie konanie alternatívne zrušiť preskúmvané rozhodnutie žalovanej a vec jej vrátiť na ďalšie konanie.

9. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadrila žalovaná, podľa ktorej žalobca neuviedol také námietky k správnosti preskúmvaného rozhodnutia, ani právne relevantné dôvody, ktoré by odôvodňovali zmenu alebo zrušenie rozsudku krajského súdu alebo rozhodnutia žalovanej. Uviedla, že vo svojich písomných podaniach v konaní pred krajským súdom zaujala stanovisko ku každej námietke žalobcu obsiahnutej v žalobe. Opätovne uviedla, že splnenie kritérií registrovaného sídla je jedným z rozhodujúcich faktorov na určenie miesta výkonu činnosti, a teda aj na posúdenie a určenie príslušnosti k právnym predpisom sociálneho zabezpečenia. Čl. 14 (5a) vykonávacieho nariadenia v znení nariadenia Rady (EÚ) č. 465/2012 u 22.05.2012 vyžaduje splnenie určitých podmienok, pričom miesto podnikania zamestnávateľa nie je možné považovať za registrované miesto podnikania na účely hlavy II základného nariadenia, pretože tieto kritériá nespĺňa. Zopakovala zistenia z vykonanej kontroly v mieste podnikania zamestnávateľa. Poukázala na to, že zamestnávateľ nepreukázal existenciu registrovaného sídla.

Formálne uzatvorenie pracovnej zmluvy ešte nezakladá právo na aplikáciu čl. 13 ods. 3 základného nariadenia a uviedla judikatúru najvyššieho súdu, v obdobných prípadoch, v ktorých je vyjadrený rovnaký záver. K námietke týkajúcej sa dohody o určení uplatniteľnej legislatívy uviedla, že zo vzájomnej korešpondencie medzi žalovanou a poľskou inštitúciou ZUS, ktorá bola predložená v súdnom konaní a ktorá je dôsledkom rokovaní medzi týmito inštitúciami, vyplýva, že k uzavretiu dohody jednoznačne došlo. Žiadala rozsudok krajského súdu potvrdiť.

10. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok, ďalej len „SSP“) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že preskúmané rozhodnutie žalovanej nie je v súlade so zákonom.

11. Podľa čl. 2 ods. 1 Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 (základné nariadenie) toto nariadenie sa vzťahuje na štátnych príslušníkov členského štátu, osoby bez štátnej príslušnosti a utečencov, ktorí majú bydlisko v členskom štáte a podliehajú alebo podliehali právnym predpisom jedného alebo viacerých členských štátov, ako aj na ich rodinných príslušníkov a ich pozostalých.

12. Podľa čl. 1 základného nariadenia „bydlisko“ znamená miesto, kde osoba zvyčajne býva.

13. Podľa čl. 11 ods. 1 základného nariadenia osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou.

14. Podľa čl. 13 ods. 3 základného nariadenia osoba, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, podlieha právnym predpisom členského štátu, v ktorom vykonáva činnosť ako zamestnanec, alebo ak vykonáva takúto činnosť v dvoch alebo viacerých členských štátoch, právnym predpisom určeným v súlade s odsekom 1.

15. Podľa čl. 16 ods. 1 Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 987/2009 (vykonávacie nariadenie) osoba, ktorá vykonáva činnosti v dvoch alebo vo viacerých členských štátoch, informuje o tejto skutočnosti inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska.

16. Podľa čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia určená inštitúcia členského štátu bydliska bezodkladne určí uplatniteľné právne predpisy, ktoré sa na dotknutú osobu uplatňujú, so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a článok 14 vykonávacieho nariadenia. Toto určenie sa považuje za predbežné. Inštitúcia informuje o predbežnom určení uplatniteľných právnych predpisov určené inštitúcie každého členského štátu, v ktorom sa činnosť vykonáva.

17. Podľa čl. 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia predbežné určenie uplatniteľných právnych predpisov, ako sa stanovuje v odseku 2, sa stáva definitívnym do dvoch mesiacov odo dňa, keď boli inštitúcie určené príslušnými orgánmi dotknutých členských štátov o ňom informované v súlade s odsekom 2, ak už uplatniteľné právne predpisy neboli definitívne určené na základe odseku 4 alebo najmenej jedna dotknutá inštitúcia neinformovala inštitúciu určenú príslušným úradom členského štátu bydliska do konca tejto dvojmesačnej lehoty o tom, že nemôže prijať toto určenie alebo že zaujala k tejto veci odlišné stanovisko.

18. Podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia ak existuje neistota vo veci určenia uplatniteľných právnych predpisov, v dôsledku ktorej je potrebné, aby inštitúcie alebo úrady dvoch alebo viacerých členských štátov na požiadanie jednej alebo viacerých inštitúcií určených príslušnými úradmi dotknutých členských štátov alebo samotných týchto úradov navzájom rokovali, určia sa právne predpisy uplatniteľné na dotknutú osobu vzájomnou dohodou a so zreteľom na článok 13 základného nariadenia a príslušné ustanovenia článku 14 vykonávacieho nariadenia. Ak inštitúcie alebo príslušné dotknuté úrady nemajú vo veci rovnaké stanoviská, snažia sa dosiahnuť dohodu v súlade s uvedenými podmienkami a uplatní sa článok 6 vykonávacieho nariadenia.

19. Podľa § 120 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) sociálne poistenie vykonáva Sociálna poisťovňa.

20. Podľa § 120 ods. 4 zákona o sociálnom poistení sociálna poisťovňa pri výkone sociálneho poistenia plní funkciu prístupového bodu, príslušnej inštitúcie, inštitúcie miesta bydliska, inštitúcie miesta pobytu, styčného orgánu a je kontaktná inštitúcia na komunikáciu medzi príslušnými inštitúciami a príjemcami dávok a medzi inštitúciami členských štátov Európskej únie, inštitúciami štátov, ktoré sú zmluvnou stranou dohody o Európskom hospodárskom priestore a inštitúciou Švajčiarskej konfederácie.

21. Podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

22. V konaní nebolo sporné, že žalobcom je fyzická osoba s bydliskom v Poľskej republike, ktorá vykonáva činnosť na vlastný účet v Poľskej republike a ktorá zároveň uzavrela dňa 01.08.2010 pracovnú zmluvu so zamestnávateľom v Slovenskej republike. Na žalobcu sa priamo vzťahuje Nariadenie (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (základné nariadenia) a jeho vykonávacie nariadenie č. 987/2009. V zmysle čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (pôvodne čl. 249 Zmluvy o Európskom spoločenstve) je nariadenie právnym aktom únie, majúcom všeobecnú platnosť, je záväzný vo svojej celistvosti a priamo uplatniteľný vo všetkých členských štátoch. Nariadenie je nástrojom unifikácie európskeho práva a rozhodnutím orgánu členského štátu, vrátane vnútroštátneho súdu nie je možné vylúčiť jeho použitie pre konkrétny prípad.

23. Otázka, či žalobca spĺňa predpoklady pre aplikáciu čl. 13 ods. 3 základného nariadenia, a teda či je osobou, ktorá zvyčajne vykonáva činnosť ako zamestnaná osoba a činnosť ako samostatne zárobkovo činná osoba v odlišných členských štátoch, je predmetom hmotnoprávneho posúdenia, na vykonanie ktorého je príslušná výlučne inštitúcia určená vykonávacím nariadením. Inštitúcia príslušná na vykonávanie sociálneho poistenia v inom členskom štáte než určuje nariadenie na takéto posúdenie príslušná nie je. Akýkoľvek iný postup by totiž viedol k popretiu cieľa nariadení, ktorým je o. i. aby osoby, ktoré sa pohybujú v rámci spoločenstva, podliehali systému sociálneho zabezpečenia iba jediného členského štátu, aby sa tak predišlo prekryvaniu uplatniteľných ustanovení vnútroštátnych právnych predpisov a komplikáciám, ktoré by z toho mohli vzniknúť (bod 15 preambuly základného nariadenia). Pokiaľ by o skutočnosti, či konkrétna osoba spĺňa podmienky uplatnenia čl. 13 ods. 3 základného nariadenia rozhodovali inštitúcie sociálneho poistenia, resp. súdy jednotlivých štátov samostatne, mohlo by dôjsť k situácii, že rozhodnú rôzne, následkom čoho by táto osoba podliehala systému sociálneho zabezpečenia viacerých štátov alebo nepodliehala systému sociálneho zabezpečenia žiadneho zo štátov. Práve na vylúčenie vzniku takýchto situácií európsky normotvorca prijal základné a vykonávacie nariadenie, pričom vykonávacie nariadenie v čl. 16 v spojení prípadne s rozhodnutím č. A 1 č. z 12.06.2009 Správnej komisie pre koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia o zavedení postupu dialógu a zmierovacieho postupu týkajúceho sa platnosti dokumentov, určenia uplatniteľných právnych predpisov a poskytovania dávok podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004, stanovuje postup určovania uplatniteľnej legislatívy.

24. Z ustanovenia čl. 16 ods. 2 vykonávacieho nariadenia vyplýva, že uplatniteľné právne predpisy určí inštitúcia členského štátu bydliska osoby (pri porovnaní jazykových znení nariadenia : institution of the place of residence, instituce místa bydliště, der Träger des Wohnorts), ktorá má podliehať čl. 13 základného nariadenia. V prejednávanej veci nebolo sporné, že žalobca má bydlisko v Poľskej republike, a teda na určenie uplatniteľnej legislatívy pre žalobcu je príslušná poľská inštitúcia ZUS.

25. Žalovaná bola povinná vyčkať na určenie uplatniteľnej legislatívy poľskou inštitúciou ZUS. Správne orgány Slovenskej republiky v oboch stupňoch neboli oprávnené pred právoplatným a vykonateľným rozhodnutím o uplatniteľnej legislatíve akokoľvek rozhodnúť, keďže nebolo zrejmé, či na prejednanie danej veci je príslušná slovenská alebo poľská inštitúcia sociálneho zabezpečenia.

26. Pokiaľ žalovaná poukazuje na čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia a na existenciu dohody medzi ZUS a Sociálnou poisťovňou, ktorá nemusí mať podľa vykonávacieho nariadenia písomnú formu, kasačný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že v každom prípade musí byť existencia takejto dohody žalovanou preukázaná a určenie uplatniteľnej legislatívy nesmie byť arbitrárne. Prispôsobenie faktov alebo udalostí, ku ktorým dochádza v jednom členskom štáte, nemôže v žiadnom prípade viesť k tomu, aby sa iný členský štát stal príslušným alebo jeho právne predpisy uplatniteľnými (bod č. 11 preambuly vykonávacieho nariadenia).

27. Z administratívneho spisu žalovanej existencia dohody podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia nevyplýva. Kasačný súd uvádza, že list zo dňa 10.12.2013, ktorým mala žalovaná akceptovať návrh dohody a ktorý sa má vzťahovať na 1236 bližšie nešpecifikovaných osôb, nie je dostatočne určitý, čo do obsahu a subjektov, na ktoré sa vzťahuje. Dohoda podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia, aj keď nemusí mať písomnú formu, musí byť dostatočne určitá a musí z nej byť nepochybne zrejmé, na ktorú konkrétnu osobu sa určenie konkrétnej legislatívy vzťahuje.

28. Nad rámec uvedeného kasačný súd zdôrazňuje, že ak sa určenie poľskej legislatívy stalo či stane konečným, nemá Sociálna poisťovňa právomoc vôbec konať a rozhodovať, čo je skutočnosť vyplývajúca jednak z účelu nariadení, ako aj zo slovenského právneho poriadku. Ako už súd vyššie uviedol, práve predchádzanie mnohosti uplatniteľných systémov sociálneho zabezpečenia a príslušných orgánov bolo dôvodom prijatia nariadení. Osoby, na ktoré sa základné a vykonávacie nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu, a z tohto dôvodu je tiež účelné, aby aj právomoc na vykonávanie sociálneho poistenia a akýchkoľvek konaní a rozhodovaní s ním spojených mala inštitúcia sociálneho zabezpečenia iba jedného členského štátu. K rovnakým záverom súd dospel aplikáciou slovenského právneho poriadku. Sociálna poisťovňa ako štátny orgán môže konať iba v rozsahu a spôsobom určeným zákonom, v tomto prípade zákonom o sociálnom poistení. Zákon o sociálnom poistení vymedzuje právomoc žalovanej vykonávať sociálne poistenie ako aj jeho rozsah, pričom tiež určuje jej špeciálne oprávnenia vo vzťahu k inštitúciám členských štátov Európskej únie, avšak aplikáciu legislatívy iného členského štátu v prípade jej určenia zákon medzi právomoci Sociálnej poisťovne nezarádila. Ak teda bola či bude právoplatne určená legislatíva Poľskej republiky, iba inštitúcia ZUS má právomoc konať vo veci žalobcovho sociálneho poistenia.

29. Právne úvahy, týkajúce sa úplnosti zistenia skutočného stavu veci čo do preukázania, či žalobca reálne činnosť zamestnanca na území Slovenskej republiky vykonával a tiež čo do miesta podnikania zamestnávateľa, považuje kasačný súd pre rozhodnutie veci za nadbytočné.

30. K judikatúre Najvyššieho súdu Slovenskej republiky uvádzanej krajským súdom a žalovanou kasačný súd dodáva, že vzhľadom na odlišný právny názor vyjadrený v rozhodnutiach rôznych senátov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky Veľký senát správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v uznesení č. k. 1Vs/1/2018 prijal záver, ktorým judikatúru v tejto oblasti zjednotil. V tomto uznesení uviedol, že definitívne určenie uplatniteľnej legislatívy iného členského štátu Európskej únie od určitého dátumu podľa čl. 16 ods. 3 vykonávacieho nariadenia alebo vzájomnou čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia vylučuje právomoc Sociálnej poisťovne ako inštitúcie podľa čl. 1 písm. p/ základného nariadenia na rozhodovanie o uplatniteľnej legislatíve. Zároveň Veľký senát prijal záver, že dohoda podľa čl. 16 ods. 4 vykonávacieho nariadenia musí byť určitá, čo do obsahu ako aj subjektov, ktorých sa má určenie uplatniteľných právnych predpisov týkať a súčasne musí byť zachytená v akejkoľvek formáte a založená do spisu.

31. Vzhľadom na uvedené argumenty kasačný súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie žalovanej vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci, keď žalovaná bez zákonného dôvodu predčasne posudzovala existenciu sociálneho poistenia podľa právnych predpisov Slovenskej republiky bez toho, aby bola legislatíva záväzne určená postupom ustanoveným v koordinačných nariadeniach a v nich určeným príslušným orgánom. Preto podľa § 462 ods. 2 SSP rozsudok Krajského súdu Trnave č. k. 14S/139/2014-204 zo 16.04.2018 zmenil tak, že rozhodnutie žalovanej zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

32. V ďalšom konaní žalovaná bude postupovať v naznačenom smere tak, aby odstránila vyššie uvedené pochybenia, pričom je viazaná právnym názorom kasačného súdu.

33. O náhrade trov konania kasačný súd rozhodol v súlade s § 467 ods. 1 a 2 v spojení s § 167 ods. 1 SSP tak, že úspešnému žalobcovi priznal úplnú náhradu trov konania pred krajským súdom ako aj trov kasačného konania. Ďalšiemu účastníkovi v súlade s § 169 SSP náhradu trov konania nepriznal.

34. Toto rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný riadny opravný prostriedok.